

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. ик. н. **Виржиния Иванова Желязкова**
от **Висшето училище по застраховане и финанси - София**

на документите и материалите във връзка с процедура за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика по икономика на транспорта (воден и въздушен транспорт) в Института за икономически изследвания на Българската академия на науките, обявена в Държавен вестник бр. 44/ 19.05.2023 г.

1. Общо описание на процедурата и представените материали

Със заповед № 365 от 18.07.2023 г. на Директора на Института за икономически изследвания (ИИИ) на Българската академия на науките (БАН) проф. д-р Ирена Зарева-Зафирова съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление (ПН) 3.8. Икономика по икономика на транспорта (воден и въздушен транспорт). Единствен кандидат по процедурата се явява гл. ас. д-р Петя Делчева Коралова-Ножарова от ИИИ-БАН.

Предадените от д-р Коралова-Ножарова материали включват следните документи:

- автобиография;
- списък на научните публикации на кандидата и пълнотекстови те им копия;
- разделителни протоколи, от които става ясен приносът на кандидата за разработването на съвместните ѝ научни публикации;
- справка за изпълнение на националните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 3.8 Икономика според Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане и специфичните изисквания за заемането на длъжността в БАН;

- списък на научните приноси на кандидата;
- справка за цитируемостта на трудовете на кандидата.

За целите на настоящата процедура кандидатът е приложила:

- хабилитационен труд;
- книга на основата на дисертационния ѝ труд за присъждане на образователната и научна степен (ОНС) „доктор по икономика“;
- 2 самостоятелни статии, публикувани в списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация;
- 14 статии и доклади, от които 8 самостоятелни, публикувани в нереперирани издания с научно рецензиране/в редактирани колективни томове;
- 1 самостоятелна студия в списание, реферирано в световноизвестни бази данни с научна информация;
- 1 студия в съавторство в списание с научно рецензиране.

Документите са представени коректно и в изрядно състояние. Представените за рецензиране научни публикации и цитати на трудовете на кандидата са достатъчно по брой и по вид за изпълнение на националните минимални изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и специфичните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в БАН по ПН 3.8 Икономика. Към момента на изготвяне на рецензията няма информация, която да дава основания автентичността на трудовете на д-р Коралова-Ножарова да бъде поставяна под съмнение.

2. Характеристика и оценка на публикациите на кандидата

Научните публикации на кандидата д-р Коралова-Ножарова третират една важна, но заслужаваща повече изследвания в българската научна литература, област – проблемите на въздушния и водния транспорт за нашата страна. Хабилитационният труд на кандидата е посветен на ефективните форми на защита на конкуренцията и регулиране на бизнес средата на морския транспорт в България. Книгата на базата на дисертационния труд за присъждане на ОНС „доктор“ допълва приносите в основния, хабилитационен труд, като разглежда вътрешно-водния транспорт на България и мултимодалната транспортна мрежа и техните интегриране и перспективи за развитие. Прави много добро впечатление, че в отделните си публикации д-р Коралова-Ножарова разглежда различни и то много актуални, аспекти на

проблематиката, която е обект на работата ѝ. Така в една от статиите си тя анализира ефектите на дигитализацията върху пазара на труда в сферата на транспорта в периода след пандемията от COVID-19. В друга своя статия тя изследва как дигитализацията при транспортните услуги по река Дунав се отразява на сектора на дърводобива и съпътстващите го дейности.

Изобщо в своите публикации д-р Коралова-Ножарова демонстрира изявени способности за интердисциплинарни изследвания, като свързва въпросите на транспорта – воден и въздушен – със съвременни феномени, като дигитализацията (за което вече се спомена), стремежа към корпоративна социална отговорност на компаниите, финансовото отражение на влиянието на тези феномени върху транспорта, зелените политики в резултат от Зелената сделка на Европейския съюз, включително политиките към кръгова икономика, управлението на човешките ресурси в транспортния сектор и други. Това показва, че тя е един търсещ, динамичен млад учен, който има всеотраслен поглед към сложните въпроси на транспортния сектор. Именно от учени с такава експертиза има нужда, защото те притежават знанията и дълбочината да осмислят проблемите от всичките им страни и да идентифицират причинно-следствените връзки при тях, така че да предложат реално работещи, отчитащи комплексността на ситуацията, решения.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Научната продукция на д-р Коларова-Ножарова безспорно се отличава с редица научни приноси както от теоретичен, така и от практико-приложен характер. Считаю, че в публикациите на кандидата биха могли да се очертаят четири приноса от теоретичен и три от приложен характер.

Приемам с увереност, че приносите от теоретичен характер са следните:

- Дефинирането на конкурентоспособността на българския морски транспорт и мотивирането на конкретни форми на конкуренция, така че да се подобрят неговите пазарни позиции;
- Направената оценка на готовността на отделните видове транспорт (воден, въздушен, сухопътен) за прилагане на корпоративната социална отговорност;
- Модела за оценка на това доколко е възможно да се интегрира вътрешно-водния транспорт в България към мултимодалната транспортна мрежа на Европа и

- Анализа на връзката посредством иконометричен модел между финансовото състояние на пътническите въздушни оператори и основната им дейност.

Научно-приложните приноси са от разнообразен тематичен характер, третират отделни аспекти на проблемите на транспорта и могат да бъдат обобщени така:

- Извършен е сравнителен анализ на страните-членки на ЕС и въз основа на резултатите от него са направени изводи за конкурентоспособността на морските пристанища в България;
- Идентифицирана е връзката между дигитализацията и управлението на човешките ресурси в областта на менажирането на инфраструктурни обекти в транспорта;
- Анализирани са възможностите и предизвикателствата пред транспортния сектор в резултат от Зелената сделка и Националния план за възстановяване и устойчивост.

5. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки. Препоръчвам на д-р Коралова-Ножарова да публикува повече на английски език, по този начин ще добие заслужената от нея много по-широка разпознаваемост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени за целите на настоящата процедура от единствения кандидат д-р Коралова-Ножарова съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и специфичните изисквания на БАН за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 3.8 Икономика.

Научните публикации на д-р Коралова-Ножарова са демонстрация за това, че тя се отличава със задълбочени теоретични знания и професионални умения в областта на обявения конкурс в ПН 3. 8. Икономика.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за научните публикации, постигнати резултати и приноси, и гласувам „ЗА“ заемането на академичната длъжност „доцент“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки;

Професионално направление 3.8 Икономика по икономика на транспорта (воден и въздушен транспорт) в Института за икономически изследвания на Българската академия на науките от гл. ас. д-р Петя Делчева Коларова-Ножарова.

10 септември 2023 г.

Подпис:

(проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова)